

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Юрій БОЙЧУК
«16» лютого 2021р.

**Програма та критерії оцінювання додаткового вступного
випробування для вступників
до аспірантури для здобуття
наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 035 Філологія**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту до аспірантури за напрямом 035 Філологія розрахована на вступників до аспірантури на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Програма розроблена відповідно до навчального плану Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди та призначена особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень магістра з відповідної спеціальності.

Програма вступних іспитів до аспірантури дозволяє претендентам на здобуття наукового ступеня доктора філософії продемонструвати рівень опанування ними комплексу обов'язкових знань з цієї дисципліни.

Вступний іспит проводиться в усній формі. За іспит виставляється оцінка зараховано/не зараховано і надається рекомендація про можливість подальшої участі у конкурсному відборі.

ПРОГРАМА

Лінгвістичний блок.

1. Норма літературної мови, її ознаки та співвідношення з нормою мови художньої літератури.
2. Сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці.
3. Поняття складу. Закономірності складоподілу. Типи складів.
4. Фонема. Її функції та ознаки. Варіанти і варіації фонем.
5. Системні відношення в лексиці.
6. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень.
7. Проблема визначення слова як основної одиниці лексики.
8. Лексична полісемія та омонімія.
9. Основні типи парадигматичних систем у лексиці.
10. Синоніми та антоніми. Визначення, ознаки, класифікація, функції.
11. Фразеологія. Основні ознаки фразеологічних одиниць різних типів.
12. Соціолінгвістичний вимір лексичної системи.
13. Характеристика морфеми як мовної одиниці. Поняття про морф, аломорф.
14. Морфемне членування слова.
15. Основні способи словотвору.
16. Поняття морфологічної форми, морфологічного значення і морфологічної категорії.
17. Іменні частини мови. Семантика, морфологічні й синтаксичні ознаки.
18. Дієслово та його парадигма. Морфологічний статус інфінітива, дієприкметника і дієприслівника.
19. Службові частини мови як предмет граматичного опису.
20. Речення та словосполучення як основні синтаксичні одиниці.
21. Предикативність як основна граматична ознака речення.
22. Головні та другорядні члени речення.
23. Типологія простих речень.
24. Складні речення різних типів. Принципи класифікації складносурядних речень.
25. Принципи класифікації складнопідрядних речень: логіко-граматичний, формальний і структурно-семантичний.

Літературознавчий блок.

1. Особливості літератури в добу середньовіччя.
2. «Слово о полку Ігоревім»: питання про автентичність пам'ятки, переклади та переспіви «Слова».
3. Ренесансні явища в літературі XV–XVI ст.
4. Література доби бароко: драма, поезія.
5. Художня спадщина Григорія Сковороди.
6. Особливості розвитку літератури I пн. XIX ст.
7. Література доби романтизму. Національні риси.
8. Сентименталізм як літературне явище.
9. Літературний доробок Тараса Шевченка.
10. Реалізм в літературі XIX ст.
11. Народницький дискурс у літературі II пн. XIX – п. XX ст.
12. Розвиток драматургії к. XIX – п. XX ст.
13. Естетичні засади модернізму.
14. Літературний символізм.
15. Естетика літературного авангарду.
16. Експериментальна проза 1920-х рр.
17. Засади соціалістичного реалізму в літературі.
18. Розвиток еміграційної літератури XX ст.
19. «Шістдесятництво» як художньо-естетичне явище.
20. Особливості розвитку жанру роману в II пн. XX ст.
21. Література доби постмодернізму.
22. Драматургія к. XX – п. XXI ст.
23. Сучасна поезія: тенденції, напрями, стилі.
24. Жанрово-стильові особливості сучасної прози.
25. Основні історико-літературні концепції та підходи до вивчення літератури.

Література

Лінгвістичний блок

1. Бабайцева В. В. Система односоставных предложений в современном русском языке. М., 2004.
2. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. К., 1993.
3. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. М., 1977.
4. Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. М. 1986.
5. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. К., 1993.
6. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. К., 2017.
7. Горпинич В. О. Морфологія української мови. К., 2004.
8. Грамматика современного русского литературного языка. М., 1970.
9. Грамматика русского языка. Т.1. Фонетика и морфология; Т. 2. Ч.1, 2. Синтаксис. М., 1960.
10. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Частина І. К., 1972.
11. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Синтаксис. Донецьк, 2001.
12. Земская Е. А. Язык как деятельность. Морфема. Слово. Речь. М., 2004.
13. Клименко Н. Ф. Основы морфеміки сучасної української мови: Навч. Посібник. К., 1993.
14. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. К., 1998.
15. Ковалик І., Вчення про словотвір. Вибрані праці. Івано-Франківськ-Львів, 2007.
16. Лексико-семантические методы исследования современного русского языка / Сост. Т.Х. Каде и др. Краснодар, 1993.
17. Лисиченко Л. А. Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти. Х., 2008.
18. Лисиченко Л. А., Лисиченко Т. Ю. Харківська філологічна школа. Лінгвістичні традиції. Х., 2015.
19. Лопатин В. В. Многогранное русское слово. Избранные работы по русскому языку. М., 2007.
20. Матусевич М. И. Современный русский язык. Фонетика. Учеб. пособие. М., 1976.
21. Немченко В. Н. Основные понятия лексикологии в терминах: Учебный словарь-справочник. Н. Новгород, 1995.
22. Панов М. В. Современный русский язык. Фонетика. М., 1979.
23. Рахманова Л. И., Суздальцева В. Н. Современный русский язык. Лексика. Фразеология. Морфология. М., 2006.

24. . Русская грамматика. Т.1. Фонетика. Фонология. Ударение. Интонация. Словообразование. Морфология; Т.2. Синтаксис. М., 1980.
25. Радзівєвська Т. В. Текст як засіб комунікації. К., 1993.
26. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава., 2010.
27. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Напрями і проблеми. Полтава, 2010.
28. Слинько І. І. та ін. Синтаксис сучасної української літературної мови: Проблемні питання. К., 1994.
29. Современный русский язык/ Под ред. В. А. Белошапковой. М., 1997.
30. Современный русский язык/ Под ред. Л. А. Новикова. СПб., 1999.
31. Сучасна українська мова. Морфологія: Підручник / За заг. ред. А. К. Мойсієнка. К., 2013.
32. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. К., 1967.
33. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика/ За заг. ред. І. К. Білодіда. К., 1969.
34. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис / За заг. ред. І. К. Білодіда. К., 1972.
35. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. К., 1973.
36. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М., 1996.
37. Тихонов А. Н. Современный русский язык. Морфеміка. Словообразование. Морфология. М., 2002.
38. Ужченко В. Д., Авксентьев Л. Г. Українська фразеологія. Харків, 1990.
39. Фомина М. И. Современный русский язык: Лексикология. М., 1990.
40. Франчук В. Ю. Олександр Опанасович Потебня. Сторінки життя і діяльності. К., 2012.
41. Хрестоматия по лексикологии / Сост. И. И. Степанченко. К., 2009.
42. Цыганенко Г. П. Морфология современного русского языка. Введение. Именные части речи. Донецк, 2005.
43. Шанский Н. М. Современный русский литературный язык. Лексика. М., 1988.
44. Шелякин М. А. Функциональная грамматика русского языка. М., 2001.
45. Шмелев Д. Н. Современный русский язык. Лексикология. М., 1974.
46. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. К., 2004.

Літературознавчий блок

1. Возняк М. Історія української літератури. Львів, 1992. Кн. 1–2.
2. Геник-Березовська З. Грані культур. Бароко. Романтизм. Модернізм. К., 2000.
3. Грабович Г. До історії української літератури. К., 2003.
4. Грушевський М. Історія української літератури. Львів, 1923–1927. Т. 1–5; Київ, 1995. Т. 6.

5. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. К., 2006.
6. Древнерусская литература XI–XVII вв. Учебное пособие / [под ред. В. И. Коровина]. М., 2003.
7. Європейське Відродження та українська література XIV–XVIII століть. К., 1993.
8. Єфремов С. Історія українського письменства. К., 1995.
9. История русской литературы XIX века: 1800-1830-е годы: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. «Филология»: В 2 ч. / [под ред. В. Н. Аношкиной и Л. Д. Громовой]. М., 2001.
10. История русской литературы XIX века: В 3 ч. Учебник для студентов вузов, обучающихся по спец. «Русский язык и литература» / [под ред. В. И. Коровина]. М., 2005.
11. История русской литературы XX–начала XXI века: В 3 ч. / [сост. и науч.ред. В. И. Коровин]. М., 2014.
12. История русской литературы XIX–начала XX века: В 2 т. / [под ред. В. А. Келдыша]. М., 2014.
13. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Львів, 2003.
14. Ісіченко Ігор, архієп. Історія української літератури: епоха бароко (XVII–XVIII ст.). Львів, 2011.
15. Історія української літератури XIX століття: У 2 кн. К., 2005.
16. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX століття. К., 2005. Кн. 1.
17. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX століття. К., 2006. Кн. 2.
18. Історія української літератури XX століття: У 2 кн.: 1910–1930-ті роки: Навч. посібник / За ред. В. Г. Дончика. Кн. 1. К., 1998.
19. Історія української літератури XX століття: У 2 кн.: 1910–1930-ті роки: Навч. посібник / За ред. В. Г. Дончика. Кн. 2. К., 1998.
20. Історія української літератури XX – початку XXI століття. К., 2013. Т. 1.
21. Історія української літератури XX – початку XXI століття. К., 2014. Т. 2.
22. Історія української літератури у дванадцяти томах. – К., 2013–2014. Т. 1–4.
23. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933: Поезія – проза – драма – есей. К., 2007.
24. Лебедева О. Б. История русской литературы XVIII века. М., 2003.
25. Лебедев Ю. В. История русской литературы XIX века: В 3 ч. Учебник для студентов вузов, обучающихся по спец. «Русский язык и литература». М., 2007.
26. Литература русского зарубежья. Учебное пособие / [под общ. ред. А. И. Смирновой]. М., 2006
27. Лімборський І. Сентименталізм в українській літературі. Черкаси, 2009.
28. Літературознавча енциклопедія: У 2 т. К., 2007.
29. Мельників Р. Літературні 1920-ті. Постаті (Нариси, образки, етюди). Х., 2013.

30. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі. К., 2008.
31. Павличко С. Теорія літератури. К., 2002.
32. Павлишин М. Канон та іконостас. К., 1997.
33. Гарнашинська Л. Сюжет доби: дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття. К., 2013.
34. Пелешенко Ю. Українська література пізнього середньовіччя (друга половина XIII–XV ст.). К., 2004.
35. Сивокінь Г. Давні українські поетики. Х., 2001.
36. Скоропанова И. С. Русская постмодернистская литература. Учебное пособие. М., 2004
37. Сулима М. Українська драматургія XVII–XVIII століть. К., 2005.
38. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія. К., 1995. Ч. 1–2.
39. Українські поети-романтики. К., 1987.
40. Улюра Г. Пострадянська жіноча проза як соціокультурний та естетичний проект (на матеріалі російської літератури). К., 2015.
41. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Х., 2012.
42. Ушкалов Л. Григорій Сковорода: Семінарій. Х., 2004.
43. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Х., 2007.
44. Ушкалов Л. Сковорода, Шевченко, фемінізм. Х., 2014.
45. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період. К., 2008.
46. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Ніжин, 2009.
47. Чижевський Д. Український літературний барок. Х., 2003.
48. Чижевський Д. Історія української літератури. К., 2003.
49. Чижевський Д. Філософія Г. С. Сковороди. Х., 2004.
50. Шевельов Ю. Вибрані праці у двох книгах. К., 2008. – Кн. II: Літературознавство.
51. Шевченківська енциклопедія. К., 2012–2015. Т. 1–6.
52. Шкандрій М. Модерністи, марксистки і нація. К., 2006.

Оцінка	Критерії оцінювання
Не зараховано	Абітурієнт не володіє навчальним матеріалом у повному обсязі. Викладає матеріал на рівні окремих фрагментів, що складає незначну частину навчального матеріалу. Припускається помилок, серед яких можуть бути суттєві, але абітурієнт не здатний самостійно їх виправляти.
Зараховано	Абітурієнт в повному обсязі володіє матеріалом, вільно висловлює власні думки і ставлення, здатний застосовувати вивчений матеріал на практиці, в тому числі в нестандартних ситуаціях; добирає переконливі аргументи, наводить власні приклади; виявляє творчі здібності. Викладення матеріалу логічне, послідовне, обґрунтоване.